

2-3 Mayıs May 2013
Edirne

ULUSLARARASI INTERNATIONAL BALKAN FORUMU BALKAN FORUM

Çok Boyutlu Bölgesel Entegrasyon / İş Birliği Vizyon 2023
Multi Dimensions Regional Integration / Vision of Cooperation 2023

EDİRNE DEKLARASYONU

6. ULUSLARARASI BALKAN FORUMU

“Çok Boyutlu Bölgesel Entegrasyon / İş Birliği Vizyon 2023”

EDİRNE DEKLARASYONU

1 - “6. Uluslararası Balkan Forumu” 02-03 Mayıs 2013 tarihleri arasında Edirne’de dostane ve samimi bir ortam içinde cereyan etmiştir.

Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) ve Edirne Valiliği iş birliği ile düzenlenen Forum’da “Çok Boyutlu Bölgesel Entegrasyon / İş Birliği Vizyon 2023” ana teması üzerine odaklanılmıştır. Toplantı’ya; Balkan ülkeleri, Avrupa ülkeleri ve Türkiye’den, siyaset adamları, diplomatik misyon temsilcileri, düşünce ve sivil toplum kuruluşları temsilcileri ile akademisyenler ve medya temsilcileri katılmışlardır. Forum çalışmalarında Balkan ve Avrupa temelli entegrasyon çalışmalarının Balkanlar’daki kısa ve uzun vadeli sonuçları tüm bileşenleri ile etraflıca irdelenmiştir.

2 - Forum’da; “Balkanlar’ın Siyasi Entegrasyonu: Balkanlar Avrupalılaşacak mı?”, “Avrupa Birliği Genişlemesi: Balkanlar’ın Birlik İçindeki Yeri”, “Balkanlar’da Kültürel Entegrasyon: Balkan Üst Kimliği Mümkün mü?”, “Balkanlar’ın Ekonomik Entegrasyonu: Avrupa Ekonomik Yapısı ve Balkanlar” ile “Herkes İçin Güvenlik: Balkanlar ve Avrupa’nın Ortak Güvenliği” başlıklı oturumlarda ilgili konular ele alınmış, Balkan ülkelerinin ve genel olarak Balkanlar’ın bahsi geçen konularda yaşadığı ve yaşayabileceği durumlar tartışılmıştır.

3 - Balkanlar’ın entegrasyonu sürecinde Avrupa Birliği politikalarının belirleyici özelliğinin ağırlıkta olduğu genel bir kanı olarak karşımıza çıkmıştır. AB, Balkanların dönüşüm sürecinin baş aktörlerindedir zira Batı Balkanlar, AB’nin barış projesi için de oldukça önemlidir. Hâlihazırda siyasi ve ekonomik krizler yaşayan Birlik içinde bazı sorunlar olduğu yadsınamaz. Ekonomi haricindeki en önemli yapısal sorunlar, göç ve entegrasyon ile ilgili konularda yaşanmaktadır.

4 - Avrupa’nın yaşadığı krizler sürecinin sonucuyla ilgili görüşler farklılık göstermektedir. Forum’da konuya ilişkin iki görüş dile getirilmiştir. Görüşlerden biri Avrupa’daki bu negatif görünüme rağmen AB’nin sorunlarını kısa sürede çözeceği ve gelecekte oligopolistik yapısının halâ Balkanların dönüşümünde etkin rol alacağı yönündedir. Diğer görüş ise sürecin Balkanlar ile AB’nin ortak geleceği hakkında yorum yapmamızı zorlaştırdığı, zira bu şartlarda AB’nin devamlılığının sorgulamaya açık olduğunu ifade etmektedir.

5 - Balkanlar'daki hızlı değişim de, Forum'daki ortak kanaatlerden biridir. Bir süre önce "savaşların beşiği" olarak nitelendirilen bölge artık "barışın beşiği" olarak gösterilmek istenmektedir. Özellikle Avrupa'dan bakış çok daha olumludur. Avrupa, AB genişleme sürecinde, bir kısmı zaten üye veya aday olan Balkanlar'ın tamamının dâhil olacağı görüşündedir. Bu görüşe göre, Balkan ülkelerinin kat ettiği yol AB için umut verici olmakla birlikte halâ yapmaları gerekenler mevcuttur. Bu görüşe karşın Balkanlar'da bazı ülkelerin kültürel veya pragmatist yaklaşımlarla üye devlet olamayacağı görüşü de dile getirilmiştir.

6 - Forum'daki tartışma noktalarından biri de bir üst kimlik olarak "Balkan kimliği"nin oluşması ve yarattığı/yaratacağı etkiler üzerinedir. Bugüne kadar yaratılmaya çalışılan Balkan ortak kimlikleri hep dışarıdan şekillendirilmiştir. Balkan ülkelerinin kendilerinin oluşturacağı ortak kimlik, Balkanlar'a dışarıdan müdahaleyi de kısıtlayacak ve bölgesel kurumları güçlendirecektir. Böyle bir kimliğin oluşması halinde Türkiye'nin politikalarını revize etmesi gerekeceği görüşü dile getirilmiştir. Şu anki şartlarda ise Türkiye kilit rol oynamaktadır. Türkiye'nin AB sürecinin olumlu şekilde devam etmesi halinde, Türkiye'nin ekonomik olarak Balkanları kalkındırması mümkündür ve bu durum entegrasyona büyük katkı sağlar. Özellikle Türkiye ve Balkan ülkeleri arasında bir "vizesiz geçiş" uygulanabilirse, insan, sermaye ve ticari işlemlerin Türkiye'den Balkanlara geçişi, söz konusu kalkındırma sürecini daha mümkün kılar. Ayrıca Türkiye'nin AB ile ilişkilerinin derinleşmesi ve üyelik sürecinin olumlu şekilde devam etmesi de Balkanların entegrasyonunda olumlu bir etki yaratabilir.

7 - Bu bağlamda, Balkan ülkeleri arasında bir iş birliğinin geliştirilmesine olan ihtiyaca vurgu yapılmıştır. Amacı dış yardıma bağımlılığı azaltmak, Bölge ülkelerinin kendi kapasitelerini güçlendirmek olan bu iş birliği modeli, kültürel, sportif ve turistik içerikli olabilecektir. Ayrıca istihdamın ve yatırımın artırılması konuları Balkan ekonomilerinin en önemli makroekonomik hedefleri arasına alınmalıdır. Bu hedeflere ulaşmak için Bölge'nin AB'ye entegrasyonu sürecine hız kazandırılması hususunda görüş birliğine varılmıştır.

8 - Din konusu Balkanlar'da oldukça önemlidir. Dinin siyasete alet edildiği ve bölgesel tüm sorunların din ve dinin oluşturduğu kimlik olgusu üzerinden gerçekleştiği, Forum'daki ortak kanılardır. Dinsel ayrıştırma Balkanlar'da, Osmanlı'daki ortak yaşama kültürünün varlığına rağmen, o dönemden beri mevcuttur. Din dışı bazı politik etmenlerin din olgusunun içine sokulmaya çalışılması ve dinin marjinalleşmesi ise ayrışmayı siyaseten derinleştirmiştir.

9 - Yaşanmakta olan küresel kriz de Avrupa ve Balkanların entegrasyon sürecinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Kıta Avrupa'sında banka odaklı bir finans sistemi mevcuttur ki bu nedenle likidite akışı kolay sağlanamamaktadır. Bankalardan kaynaklar çekilince (yabancı sermaye çıkarılınca) Balkanlarda sorunlar oluşmaya başlamıştır. Doğrudan yabancı yatırım Balkanlar'dan Avrupa'ya kaymıştır ve bu da zaten hâlihazırda ticaret açığı bulunan Balkan ülkelerinin ekonomilerindeki bu olumsuzluğu derinleştirmektedir. Ekonomik olarak bölgesel bir iş birliği, sorunun çözümlenmesinde büyük bir olumlu etki yaratabilecektir.

10 - Forum'da Balkanlar'daki istikrar ve güvenliğin temelini bölgesel temelli ve/veya Avrupa temelli entegrasyondan geçtiği vurgulanmıştır. Balkanlar'daki çatışmaların entegrasyon sürecini olumsuz etkilediği tartışılmaz ki bu etki hala günümüzde dahi görülmektedir. Bölge'de meydana gelmiş savaşlarda kültür, kimlik hedef alınmıştır ki bu da Bölge ve hatta Avrupa için tehlikeli bir yaklaşımdır. Bu savaşlarda mağdur olduğunu düşünen halkların "adalete güvensizliği" de entegrasyon sürecini kısıtlamaktadır. Günümüzde ise güvenlik paradigmasının Avrupa'dan Pasifik'e kaydırıldığı görüşü göz önüne alındığında Balkanların yeni güvenlik konjonktüründeki yeri tam olarak saptanamamaktadır. İçinde bulunduğumuz dönem tarihsel bir kırılma noktasıdır ve gelişen yeni şartlar Balkanlar'ın geleceğini geçmişinden ayırmaktadır.

11 - İlk 10 maddede özetlenen, stratejik konseptte paralel olarak Balkan ülkelerinde adalet, güven, istikrar, empati ve iş birliği için güçlü inisiyatiflere olan ihtiyaç hususunda fikir birliği oluşmuştur. Bu çerçevede 6. Uluslararası Balkan Forumu ve sonuçlarının Balkan ülkelerindeki tüm resmî ve sivil karar alıcıların aktif, proaktif inisiyatif alması için bir stratejik çağrı olduğu üzerinde tam mutabakata varılmıştır.

03 Mayıs 2013, Edirne